

HET ARDENS GEHEUGEN

Tekst: **Pascale Ghislain**

Alle-sur-Semois

14-18 IN BELGISCH LUXEMBURG

«ZONDER HAAT, ZONDER WROK,
ZONDER VIJANDIGHEID».

De honderdste verjaardag van de Grote Oorlog brengt alle Luxemburgers op de been. Velen onder ons zullen hun verleden herontdekken, terwijl verenigingen zoals 'Les Sentinelles de la Mémoire' zich opmaken om dit verleden te doen herleven met huldigingen, reconstructies, tentoonstellingen, boeken, voorstellingen, televisie-uitzendingen, lezingen ...

Dit kleine dossier belicht enkele activiteiten in dat kader. Er is voor elk wat wils. Door plaatsgebrek kunnen maar een paar initiatieven aan bod komen. Daarom vergeten we de andere niet, die allemaal even origineel en boeiend zijn. Het hele programma is te vinden op de website www.luxembourg-tourisme.be, net als de agenda die een overzicht van alle evenementen geeft. Ga snel kijken!

/GETUIGENISSEN OP DOEK

We hebben een afspraak met de conservator van het Gaums Museum, Didier Culot. Verenigingen en particulieren uit een aantal Gaumse gemeentes sloegen de handen in elkaar om de tentoonstelling voor te bereiden die de naam **“Larmes de guerre”** kreeg en rond de geschiedenis van WO I in de Gaume draait. De titel verwijst naar **“Les larmes gaumettes”** (of Gaumse tranen), het boek dat kunstschilder Nestor Outer samen met de

directeur van de staalfabriek van Halanzy Léon Thiry publiceerde. Dit werk dateert uit 1919 en beschreef de oorlogsfeiten en het geweld dat van in het begin van de oorlog op burgers gepleegd werden. Die zelfde auteurs namen ook het initiatief om samen met hun vrienden, notabelen en kunstenaars, het sociaal werk **“La soupe de guerre”** op te richten, dat vanaf december 1914 hulp bood aan getroffen kinderen en gezinnen.

Nestor Outer werd geboren in Virton en volgt les aan de Academie voor Schone Kunsten in Brussel. Daarna gaat hij werken in het atelier van de neoclassicistische en oriëntaalse schilder Portaels. Van in het begin van zijn carrière reist Nestor Outer veel en ontmoet grote kunstenaars in Parijs. Het exotische spreekt hem aan en dan vooral het felle zuiderse licht van Italië, Spanje, Tunesië, Algerije ... In 1890 komt hij terug naar Virton, om tekenles te geven aan de plaatselijke middelbare school (nu het koninklijk atheneum). Hij schrijft ook gedichten, kronieken en toneelstukken en beweegt zich in de artistieke kringen van die tijd. Hij is 49 als de oorlog uitbreekt en Belgisch Lotharingen zwaar treft. Hij zal doden gaan oprapen op de slagvelden en getuigt over de oorlog en de bezetting in zijn **“Journal d'un bourgeois pendant la guerre”**, maar ook in zijn olie- en aquareldoeken. Hij zal dit 'oorlogsdagboek van een burger' bijhouden tot de Amerikaanse bevrijders aankomen in de regio van Virton.

Conservator Didier Culot geeft ons al een voorsmaakje van de tentoonstelling: **“Nestor Outer getuigt met veel gevoel over alle feiten, maar ook over de menselijke wanhoop van de burgers die met de gruwel van de oorlog te maken krijgen. Hij schildert de eerste verkenningstochten van de**

legers, hun treffen, de ontzetting bij de bevolking die in kelders opgesloten zit, de branden, de terechtstellingen, de angst om weggevoerd te worden. Een hele encensering rond dit werk zal inzicht geven in het leven van de bevolking tijdens de bezetting. Originele voorwerpen en documenten zullen verschillende thema's belichten, zoals het verzet, de rantsoenering, de Gaumezen aan het front, de kinderen tijdens de oorlog, de propaganda, de deportatie ...”.

Voor de open monumentendagen wordt een route uitgestippeld in de stad, maar ons blad 'Blik op de Ardennen' mag al een tipje van de sluier oplichten.

De tentoonstelling loopt van 28 juni tot 16 november 2014 in het Gaums Museum. Voor de gelegenheid wordt “Les Larmes gaumettes” heruitgegeven in een beperkte oplage en in een herziene versie met tal van nog niet eerder uitgegeven illustraties. Dit werk zal de tentoonstelling tegelijk ondersteunen en aanvullen. De redactie is in handen van een auteurscollectief, aangevoerd door Michel Trigalet, sectiehoofd bij het Rijksarchief in Aarlen, en Didier Culot.

Virton • C4

LE MUSÉE GAUMAIS

38-40, rue d'Arlon, 38-40 - B-6760 Virton
+32(0)63 57 03 15
courrier@musees-gaumais.be
www.museegaumais.be

HET ARDENS GEHEUGEN

- 1. Het burgerlijk gasthuis,** (Hospice Civil), vandaag het Gaums Museum, diende vanaf augustus 1914 als veldhospitaal.
- 2. Het Hôtel Continental,** het 'Meldeamt', waar de bevolking zich moest registreren.
- 3. Het théâtre Franklin** werd in 1913 ingehuldigd en door de Duitsers opgevoerd als bioscoop. Binnen zijn nog Duitse opschriften te zien.
- 4. Het hôtel du Cheval Blanc** dat Eugène Ribonnet openhield, onthaalde tijdens de Belle Epoque Nestor Outer en veel andere burgers. Ook Duitse officiers schoven hier aan.
- 5. La Médina** of **Villa Saïd** was het atelier van Nestor Outer. De villa was bevolkt door honden, vogels en aandenkens die hij meebracht van zijn reizen naar het Middellandse-Zeegebied. Wanneer het geschut weer donderde, verschool Nestor Outer zich in het huis ernaast, aan de rue des Glycines.
- 6. Het Gemeentelijk college,** vandaag het koninklijk atheneum, diende als veldhospitaal en daarna als huisvesting voor de bezetter. Op de binnenplaats van dit gebouw werden op de ochtend van 4 december 1916 de mannen tussen 17 en 55 samengebracht om te worden weggevoerd.
- 7. De protestantse kapel,** nu de harmoniezaal, zal vanaf augustus 1917 voor de erediensten gebruikt worden.
- 8. De rue du Bon Dieu Gilles:** op de kruising tussen deze straat en de rue de Vieux-Virton stelde Nestor Outer zich op om de Franse ruiters-verkenner te schilderen.
- 9. Het 'Sacré-Cœur' monument** (Heilig Hart) werd opgericht na een belofte van abt J. Cawet, denken van Virton, als dank dat de bevolking van Virton gespaard bleef van de afslachting van de burgers waaraan de buurdorpen Ethe-Belmont, Bleid en Gomery niet ontsnapten.
- 10. Het Collège Saint-Joseph,** het huidige Collège Notre-Dame du Bonlieu, diende als ziekenboeg. Een fresco in de kapel herinnert aan deze gebeurtenis.
- 11. Een pilaar met een haan op werd opgetrokken** om de Franse Soldaten te eren. De slachtoffers die hier begraven lagen, werden verplaatst naar het kerkhof van Bellevue.
- 12. Naar het kerkhof van Bellevue** (op 1,5 km). Hier vond de slag van 22 augustus 1914 plaats die Nestor Outer schilderde en werden de stoffelijke overblijfselen samengebracht die zich vroeger op vier verschillende begraafplaatsen bevonden.
- 13. Het kerkhof.** Rechts van de trap rust Nestor Outer (1865 - 1930).
- 14. De muziekkiosk** werd opgetrokken in 1914.
- 15. Place Nestor Outer.** Dit marktplein werd in 1928 naar de kunstenaar genoemd. Tijdens de bezetting diende het voor de militaire optochten. De kerk diende tot 1917 als protestantse tempel. Het schoonheidssalon 'Soleil Beauté' verving het Café Luxembourgeois waar Nestor Outer zijn vrienden trof. Het huidige restaurant 'La Maison verte' was toen de drukkerij Pletinckx van Numa en René, met wie Nestor Outer het humoristische en satirische weekblad **Le Gaumais** oprichtte. Hier liet ook de bezetter de affiches drukken die van 30 juli 1914 tot 1 augustus 1915 werden aangeplakt.
- 16. In het stadhuis,** werden de gijzelaars opgesloten.

NESTOR OUTER EEN 14-18 ROUTE IN VIRTON

VOORWERPEN DIE HET GEHEUGEN OPFRISSEN

Een mooi officierspak van zwart laken en met negen vergulde knopen, een kepie met vier galons, gouden schouderbelegsels, een rode broek en sporen. Wat bezielt een verzamelaar om zijn schaarse vrije tijd en soms heel wat centen te steken in de zoektocht naar militaire voorwerpen? Het is deze welbepaalde verzamelaar, Pascal Lamock, niet te doen om de strategie, de geschiedenis van de veldslagen, maar vooral om het menselijke aspect. Wanneer hij een

voorwerp ontdekt, wil onze gepassioneerde man vooral de herinnering aan de strijders bewaren, hun geschiedenis een stem geven. Hij pluist de documentatie uit om de man in kwestie in zekere zin weer een ziel te kunnen geven.

«BELGISCH LUXEMBURG IS EEN GEKNEUSD GRONDGEBIED, DAT NOG DUIDELIJK DE SPOREN DRAAGT VAN EEN VERLEDEN VAN STRIJD. HET IS HET SLAGVELD VAN DE GROOTMACHTEN EN NATIES DIE ONS OMRINGEN. DIT PIJNLIJKE VERLEDEN HEEFT DE ARDENSE IDENTITEIT GEBOETSEERD.»

Blik op de Ardennen

Charles-Antoine Cussac

Pascal voert heel wat onderzoek om achter de feiten en de voorwerpen te ontdekken wie de eigenaars waren. Hoe leefden ze ver van de gevechten? Zoals Antoine Cussac. Onze snuffelaar kocht het pak van dit slachtoffer van de Slag om de Grenzen van diens familie. Maar hij wou verder gaan, alles weten over deze man die ooit dit mooie uniform had gedragen. Kortom, wie was commandant Cussac echt vóór dit vreselijke bloedbad.

“Commandant Antoine Charles Cussac werd geboren in 1869 in Aurillac, in de Cantal. Hij kwam op 20 augustus 1914 sterven in dit Ardense dorpje Neufchâteau. Deze officier was nog maar pas bevorderd tot commandant als hij sneuvelt in de veldslag van Longlier-Hamipré. Hij voerde het bataljon van het negende infanterieregiment aan, een Noord-Frans regiment dat in St-Quentin gelegerd lag”.

En het onderzoek gaat verder ter plekke.

Op de ‘Colline de la Justice’, die ofwel bereikbaar is langs een plattelandsweg vanuit Hamipré of via de rue de la Justice in Neufchâteau, rest nog een verlaten kerkhof dat getuigt van de felle strijd tussen het enige bataljon van commandant Cussac en vier Duitse regimenten, die een goed plekje hadden gekozen op de hoogtes rechts. Het Cussac-bataljon was ter versterking geroepen door generaal de l’Espée van de negende cavaleriedivisie. Elf officiers op zeventien en de helft van zijn manschappen lieten hier het leven. De Franse infanteristen moesten het opnemen tegen de vijandige geweren en mitrailleurs en weinigen overleefden de aanval. De Duitsers zegevieren, maar zullen zelf ook veel mannen verliezen. In totaal zet het treffen in Longlier op 20 augustus 2014 een duizendtal manschappen buiten strijd.

In september 1913 houdt de commandant zich nog trots op zijn paard, op een foto die hij naar zijn moeder stuurt. Dat staat althans in de tekst die hij in zwarte inkt met de hand schreef op de kaart. Deze huisvader van 45 laat een vrouw en vier kinderen achter. Hij noemt ze bij de naam in zijn laatste brief: *“Madeleine, Jean, Georges en Maurice moeten me beloven om braaf te zijn, om van elkaar te houden, om van hun moeder te houden, om goede kinderen te zijn, goede christenen en goede Fransen...”*

Op de plek waar de strijd zich afspeelde, staan ook kruisen en twee oriëntatietafels van geëmailleerd lava die kolonel Joseph Chappey uitvoerde. Deze laatste was tijdens dit gevecht onderluitenant. Daarna wordt hij commandant aan de Somme en in juni 1918 zal hij deelnemen aan het groot offensief in Lotharingen, kort vóór de Wapenstilstand. In Hamipré vindt de wandelaar in het centrum het monument dat opgetrokken werd ter ere van het 87ste regiment en als hulde aan de burgers die op 20 augustus in het dorp werden geëxecuteerd en op 27 augustus in Trèves, waar ze als gijzelaars waren naartoe gebracht.

François Huon, milieupedagoog aan het Observatorium Centre Ardenne: *“Het ‘Cimetière de la justice’ in Hamipré gaf vroeger een afschrikwekkende aanblik. Vandaag leeft de natuur weer op. Het is nu lente. De narcissen en de maagdenpalm kleuren de bodem geel en violet. De bladeren van de bomen en struiken komen priemen. Het kost niet veel moeite om de mussen, merels en andere mezen gade te slaan terwijl ze hun nest bouwen. Enkele afgeknaagde pijnappels van sparren vertellen ons dat er eekhoorns en bosmuizen in de buurt zijn. Het landschap dat zich ontvouwt, is adembenemend. Op de voorgrond: Longlier, Semel en wat verder het plateau van Recogne.*

Aan de horizon strekt zich het massief van Saint-Hubert uit. Van hieruit is ook Hamipré te zien, en op de achtergrond begint het bos van Anlier al”.

«La Justice», de heuvel waar de veldslag plaatsvond

Neufchâteau • B3

IN DE KLEPPER-MOLEN IN NEUFCHÂTEAU

Tentoonstelling 1914-1918 : 4 jaar oorlog in Neufchâteau en omgeving, van 16 augustus tot 28 september.
MT Anlier : +32 (0)61 21 80 05
Oxygène : +32 (0)61 27 15 12

OBSERVATOIRE CENTRE ARDENNE

Chemin de la Source, 100 - B-6840 Grapfontaine
+32 (0) 61 6 59 05
ocacnb@hotmail.com
www.observatoirecentreardenne.be

/ DE CAVALERIE IN 14

Steven Spielberg baseerde zich op het boek van de Britse auteur Michael Morpurgo voor zijn film **'War Horse'**. De schrijver interesseerde zich voor het lot van de paarden tijdens de Eerste Wereldoorlog. Zowel het boek als de film zijn nuttig om een beeld te krijgen van de brutaliteit van het conflict, zowel voor de mens als voor het paard. De cavalerie is in het begin van de vijandigheden aanwezig in Belgisch Luxemburg tijdens de bewegingsoorlog. Wanneer het front stilvalt, zullen de cavaleristen zich omdraaien tot infanteristen in de loopgraven, of zelfs tot vliegeniers. De cavalerie wordt inderdaad al snel anachronistisch in deze gewelddadige oorlog die duizenden mannen zal vergruizen onder de kracht van onafwendbaar geschut.

Bij onze verzamelaar Pascal ontdekken we het uniform van een kapitein van de 14de Franse Huzaren: blauwe tuniek, meekraprode broek en kepie. We vinden hier ook de jas van een luitenant die misschien wel van huzaar Ranson was, die tijdens een verkenning tussen Ethe en St-Léger werd gedood. Ook zijn luitenant-kolonel Wallerand de Hauteclouque stierf, samen met zijn zoon, tijdens de slag van Ethe. Dankzij deze uniformen kunnen we in enkele regels de rol van de cavalerie schetsen in het begin van de oorlog. Fransen en Duitsers zetten een groot aantal cavalerieregimenten in: kurassiers, dragonders, jagers te paard, huzaren, ulanen... De cavalerie moet op verkenning gaan en gaat de infanterielegers vooraf. De eerste eskadrons speuren naar inlichtingen over de strijdkrachten die de vijand inzet. Maar soms komt ook die cavalerie terecht in schermutselingen en zelfs gevechten tegen de vijandige infanterie, die door de artillerie gesteund wordt. In dat geval kan ze niets beginnen. En zo ging het ook in Ethe en Neufchâteau.

De huzaar was klein van gestalte en maakte deel uit van de lichte cavalerie die vooral instond voor verkenningen en achtervolgingen. Hij is gewapend met een gebogen zabel, een karabijn en een lans. De Duitse huzaar draagt een kolbak of berenmuts.

De middelgrote dragonder is het meest verspreide type cavalerist. Hij is herkenbaar aan zijn sierlijke helm. De kurassier staat voor de zware cavalerie. Hij draagt een kuras of borstharnas en een kuif. Deze uitrusting is bedekt met een hoes om niet te glanzen in de zon. Er waren onder meer kurassiers betrokken bij de veldslag van Longlier-Hamipré. Ontroerend is de schets van een kurassier op doortocht in Neufchâteau door een zekere Pied, zelf kurassier en verbindingsgenoot van het 23ste koloniale infanterieregiment.

De regimenten bestonden uit enkele honderden cavaleristen. De paarden moesten natuurlijk alle nodige zorgen krijgen. En dus reisde ook een heel leger vakmensen mee in hun kielzog: dierenartsen, voeders, hoes- en andere smeden. De paarden dienden niet enkel als rijdier. Verschillende rassen werden voor verschillende diensten gebruikt. De meeste voertuigen werden door paarden getrokken, net als de kanonnen en de mitrailleurs, de sanitaire barakken, de smidse, de bakkerij, de wagens met voedsel voor mens en dier. Miljoenen paarden bezweken echter onder de hitte, de zeer lange verplaatsingen op slechte wegen, honger, dorst, de aanvallen ... Daarom eiste de bezetter talloze keren paarden op bij de bevolking.

Van de cavaleristen die onze Luxemburgse bodem aandeden, zullen enkele namen beroemd worden. Denken we maar aan Charles Nungesser die een groot Frans piloot zal worden, of Jean Renoir, de zoon van de grote schilder en luitenant bij de dragonders, later de geniale regisseur die samen met de Belgische scenarioschrijver Charles Spaak de cultfilm **"La grande illusion"** maakte. Aan Duitse kant was er natuurlijk de onderluitenant bij de ulanen Manfred von Richtoffen, die zijn vuurproef krijgt in Meix-devant-Virton.

LATOUR

HET 14-18 MUSEUM IN EEN NIEUW KLEEDJE

De mensen uit de streek noemen het 'museum van Latour', een typisch Gaums dorpje waarvan de inwoners sterk getekend werden door de Grote Oorlog. Tussen 22 en 24 augustus 2014 krijgen immers meer dan zeventig 'Latourezers' de kogel na de slag van Ethe, waarvan zelfs over de 210 inwoners voor het vuurpeloton kwamen. De oprichter van dit centrum van het geheugen is de kranige negentiger Jean Dauphin. Hij gaf vroeger les. Net als zijn voorganger Auguste Gros Lambert of zijn vriend meester Edmond Fouss, ook allebei oudstrijders, kende Jean Dauphin de rechtstreekse getuigen van deze tragedie. Daarom verzamelde hij de getuigenissen van de weduwes en wezen die toen in het dorp achterbleven.

"Als jonge onderwijzer heb ik in de jaren veertig de voorwerpen willen verzamelen die van deze dramatische episodes getuigden, als hulde aan de slachtoffers, maar vooral om de volgende generaties iets te leren. Deze vreselijke feiten mochten niet uit het geheugen verdwijnen, om te begrijpen wat duurzame vrede wil zeggen."

Jean Dauphin is een 'legionair', dat wil zeggen dat hij de hoogste Franse onderscheiding draagt, namelijk van het Erelegioen. Een beloning voor de tientallen jaren dat hij beschikbaar was voor de gezinnen van Franse soldaten die naar het graf van hun overleden familieleden kwamen zoeken. Deze nooit aflatende strijd tegen de vergetelheid voert hij samen met de vrienden van het erfgoed van Latour, de 'Amis du patrimoine latourois' vroegere leerlingen die nu zelf les geven en een vijftiental vrijwilligers en gidsen.

Maar om de toeristen en nieuwe generaties van het internettijdperk te onthalen, was vernieuwing nodig en moesten ook museografen aangesproken worden. Freddy Brisy, rechterhand van Jean Dauphin, beschrijft ons in geuren en kleuren hoe het toekomstige museum er uit zal zien, dankzij de subsidies van de stad Virton, het Europees project 'Chemin de la Mémoire', het fonds Inbev-Baillet-Latour en schenkingen. Het museum Baillet-Latour en van de oorlog in de Gaume zal dan een niet te missen instrument zijn om de geschiedenis van de Slag om de Grenzen te begrijpen.

Freddy Brisy geeft alvast een beschrijving: *"De hele eerste verdieping zal er aan gewijd zijn. In een eerste zaal worden de Franse en Duitse plannen uit de doeken gedaan die aan de oorsprong van deze slag liggen, die zich uitstrekte van de Vogezen tot Bergen. In een tweede zaal worden de uniformen van de twee strijdende legers getoond, zowel van de cavaleristen als van de infanteristen. Daarbij hoort het originele kostuum van de commandant uit Sarthe, Maugis. Deze officier van het 113de infanterieregiment wordt op 22 augustus 1914 gedood in Signeulx. De echtgenote zal pas na de oorlog, in 1919, vernemen dat hij overleden is. Er zullen films vertoond worden over het leven van Joseph Maugis en van generaal de Trentinian die aan het hoofd stond van de zevende infanteriedivisie die in Ethe zal verslagen worden. Een groot deel van het museologisch parcours zal hulde brengen aan alle militaire en burgerslachtoffers, omdat vooral deze laatste de onschuldige doelwitten van het conflict waren. Op de benedenverdieping wordt de bibliotheek ingericht en zullen tijdelijke tentoonstellingen lopen."*

We vernemen ook al het onderwerp van de volgende tentoonstelling. Deze zal namelijk inzoomen op het leven van een regiment van het Duitse leger. Deze tentoonstelling wordt opgezet door de archiefdienst van Bockum.

Liefhebbers van wandelingen en geschiedenis kunnen ook een wandelroute volgen met de 'gefusilleerden' als thema. Deze route begint aan het museum en voert zeven kilometer lang door het platteland, via Gomery, Ethe en weer terug naar Latour.

Eendeel van de Lamock-Gillet collectie zal te zien zijn op de tentoonstellingen van Bellefontaine, Libramont, Robelmont, enz. Zie de agenda op www.luxembourg-tourisme.be

Latour • C4

MUSÉE DES GUERRES EN GAUME

Ancienne Mairie - B-6761 Latour

+32 (0)63 57 01 15 - +32 (0)496 71 29 90

www.villagedelatour.be

ORATORIUM VOOR DE VREDE

Al drie jaar wordt in Virton gewerkt aan een grote creatie in drie bedrijven en 18 taferelen op de locaties die de stempel van de Grote Oorlog dragen. Het is een theater- en muziekstuk met meer dan 300 professionele en amateurfiguranten. Als zoveel energie samenkomt, kan het resultaat niet anders dan mooi zijn. De stad Virton kreeg voor de hele opzet steun van het Europees project 'Chemin de la Mémoire' en deed voor het ontwerp van deze grootse voorstelling een beroep op een beslagen librettoschrijver en regisseur, Antoine Juliens, die van Virton afkomstig is. Hij volgde opleidingen in de podiumkunsten, comedy, stem, dans in België en Frankrijk. Hij werkte ook samen met de grootste namen van het theater zoals Pierre Laroche en Daniel Mesguich, of de muziek zoals François Narboni of Jean-Pierre Leguay, de vaste organist van de Parijse Notre-Dame. Eigen aan Antoine Juliens is dat hij vooral die plekken inneemt die beladen zijn met geschiedenis. En waar meer dan in Virton leven nog sterk al die herinneringen aan een moordende oorlog. Het is belangrijk om te weten hoe het allemaal gegaan is, maar het is net zo belangrijk om komaf te maken met de haat die uit dit lijden ontstond. De inwoners van de gemeente zijn massaal ingegaan op deze oproep tot de hoop. Een koor, een dansschool, schoolkinderen, toneelgezelschappen, fanfares, naaisters, een rusthuis, musici, lyrische artiesten, allemaal slaan ze de handen in elkaar om dit ongeziene drama leven in te blazen en zin te geven aan de herdenkingen.

De regisseur: *"Een toneeloratorium is geen historische reconstructie, maar eerder een artistieke vorm die woord, zang, dans en muziek mengt. Ik ben erg blij dat ik kan werken waar ik vandaan kom en waar ik de passie meekreeg voor het theater, maar ook voor discipline. Ik stel mijn ervaring ten dienste van alle zowel professionele als amateuracteurs, die gedreven worden door een zelfde energie om zichzelf te overtreffen, en door dat respect voor het geheugen."*

Bij de beroeps horen onder meer Isabelle Maudet van de school van Jean-Louis Barrault en Gil Geisweiller die samenwerkte met Robert Hossein. De muzikale leiding van het oratorium werd toevertrouwd aan nog een streekbewoner, musicus en pedagoog Dominique Bodson. Zijn zus Danièle is een professionele sopraan en zal het team van zangers vervoegen. 'Het oratorium voor de vrede' zal beginnen met het ballet van de dood om ons dan mee te voeren naar de ronde van de verdwenenen en af te sluiten met de dageraadzang, op een hymne van hoop en vrede, die de dwaasheid en het leed overstijgen.

Annie Goffin is samen met Nelly Waudoit verantwoordelijk voor de kostuums: *"Toen ik mij bij dit project aansloot, was ik vooral verbaasd door de omvang het werk. Er was onvoorstelbaar veel kracht, talent, gulheid nodig om een dergelijke creatie tot leven te brengen. Het formaat van een dergelijke voorstelling vereist een grote inzet van de hele gemeenschap van Virton. En bijna als bij wonder liep dat allemaal heel vlot van stapel. Het enthousiasme van de bevolking, zoveel helpende handen en goede wil... het overtrof de stoutste verwachtingen!"*